

УДК 001:636016(477)

АНИКІНА

Ольга Петрівна,
канд. іст. наук,
пров. наук. спів роб.
Інституту історії аграрної науки,
освіти та техніки ННСГБ НААН
(м. Київ)

ТАТАРЧУК

Людмила Михайлавна,
завідувач сектору
Інституту історії аграрної науки,
освіти та техніки ННСГБ НААН
(м. Київ)

**ВІДОМИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ УЧЕНИЙ В ГАЛУЗІ ІСТОРІЇ АГРАРНОЇ
НАУКИ – ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НААН В.А. ВЕРГУНОВ:
З НАГОДИ 55-РІЧЧЯ**

На основі аналізу змісту наукових праць відомого вченого в галузі історії аграрної науки, освіти і техніки, професора, доктора сільськогосподарських наук, члена-кореспондента НААН В.А. Вергунова та біографічних статей про нього виділено віхи життєвого і творчого шляху, форми і напрями наукової діяльності. Із залученням методів аналізу й синтезу, проблемно-хронологічного, бібліометричного охарактеризовано його внесок у сільськогосподарську науку, а також у розбудову вітчизняної бібліотечної справи, особливо наголошено на його вагомому доробку з дослідження історичної складової аграрної галузі. Увагу приділено оцінці вченого як організатора науки, засновника наукової школи, невтомного популяризатора історії науки й техніки.

Ключові слова: історія, наука, техніка, сільськогосподарська, ювілей, ННСГБ НААН, Інститут, дослідна справа.

На основе анализа содержания научных трудов известного ученого в области истории аграрной науки, образования и техники, профессора, доктора сельскохозяйственных наук, члена-корреспондента УААН В.А. Вергунова и биографических статей о нем выделено вехи жизненного и творческого пути, формы и направления научной деятельности. С привлечением методов анализа и синтеза, проблемно-хронологического, библиометрического охарактеризован его вклад в сельскохозяйственную науку, а также в развитие отечественной

библиотечного дела, особенно отмечен его весомый вклад по исследованию исторической составляющей аграрной отрасли. Внимание уделено оценке ученого как организатора науки, основателя научной школы, неутомимого популяризатора истории науки и техники.

Ключевые слова: история, наука, техника, сельскохозяйственная, юбилей, ННСГБ НААН, Институт, опытное дело.

The milestones of the life and creative ways, forms and directions of scientific activity of the famous scientist in the history of agricultural science, education and technique, Professor, Doctor of Agricultural Sciences, and Corresponding Member of NAAS Victor A. Verhunov are observed on the basis of the content of his scientific works and biographical articles about him. Involving methods of analysis and synthesis, problem-chronological, bibliometric his contributions to agricultural science and the development of national libraries are described. Particular attention paid to his significant achievements of the research of historical component of the agrarian sector. The study focused on assessing the scientist as an organizer of science, the founder of scientific school, a tireless popularizer of the history of science and technique.

Key words: history, science, technique, agricultural science, anniversary, National Scientific Agricultural Library of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Institute.

Хто хоче обмежитись сучасним, без знання минулого, той ніколи сучасного не зрозуміє.

Готфрід Лейбніц

У 2015 р. з глибокою вдячністю, особливою гордістю і повагою відзначаємо 55-річний ювілей засновника й головного редактора одного з перших в Україні періодичних фахових електронних видань, збірника «Історія науки і біографістика», вітчизняного ученого у галузі сільськогосподарської меліорації та історії природознавства, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента НААН, заслуженого працівника сільського господарства України, заслуженого діяча науки і техніки АР Крим, члена Національної спілки журналістів України, іноземного члена Російської академії

сільськогосподарських наук, директора Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН Вергунова Віктора Анатолійовича. Символічно, що цього року маємо ще логічно взаємопов'язані з названим ювілеєм знаменні події: 10 років з дня виходу першого випуску зазначеного електронного збірника і 15 років, як ювіляр очолює Національну наукову сільськогосподарську бібліотеку Національної академії аграрних наук України.

Народився В.А. Вергунов 3 червня 1960 р. в с. Дернівка Київської області. Вищу освіту за спеціальністю учений агроном здобув у Ворошиловградському сільськогосподарському інституті. Віхи наукового зростання пов'язані лише з трьома науково-дослідними установами НААН. З 1982 р. працював агрохіміком на Панфільській дослідній станції з освоєння боліт; після закінчення у 1988 р. аспірантури у ННЦ «Інститут землеробства НААН» молодшим, а потім науковим співробітником лабораторії захисту ґрунтів від ерозії Інституту. В 1993 р. очолив сектор міжнародних зв'язків та підготовки наукових кадрів, а з 1998 р. – завідувач відділу інформаційно-консультаційного забезпечення АПВ Київської обл.

З листопада 2000 р. – директор Центральної (з жовтня 2003 р. Державної, а з грудня 2012 р. – Національної) наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН, а також організатор створення у квітні 2001 р. та керівник Центру, а нині Інституту історії аграрної науки, освіти та техніки.

Упродовж 1982–2003 рр. виробничу, наукову та освітню діяльність В.А. Вергунова було спрямовано на удосконалення технологічних підходів щодо екологічно збалансованого ведення сільського господарства на меліорованих ґрунтах Лісостепу України, результатом якої став захист дисертацій: в 1992 р. – кандидатської на тему: «Продуктивність бобово-злакових травостоїв залежно від зрошення і мінерального живлення при структурній меліорації мілкозалежних торфовищ Лісостепу України» [1], у 2003 р. докторської – у Дебреценському університеті (Угорська республіка) на здобуття наукового ступеня доктора габілітації сільськогосподарських наук на тему: «Використання традиційних і нових агротехнічних засобів та

стимуляторів підвищення продуктивності сільськогосподарських культур і зниження забруднення їх урожаю радіоактивним цезієм» та у 2010 р. – докторської на тему: «Наукові засади природоохоронного адаптивно-ландшафтного землеробства меліорованих земель в басейнах малих річок Лісостепу України» [2] [3].

Доробок ученого складається з наукових праць – близько 1000 (монографії, підручники, посібники, збірники документів, біобібліографічні покажчики), а також 113 статей в різних газетах, як загальнодержавних авторитетних, так і районних. Багато наукових питань досліджено вченим за період половини творчого життя, ще більше глибин чекає на осмислення.

Перший заділ наукової творчості В.А. Вергунов здійснив у сільськогосподарській складовій науки. Доробок у цій царині відзначається численною низкою монографій, наукових статей, методичних рекомендацій та навчальних посібників. Праці у своїй сукупності висвітлюють питання від сільськогосподарської меліорації до комплексного вирішення проблем природоохоронного адаптивно-ландшафтного землеробства. Серед ґрунтовних напрацювань аграрного циклу слід відзначити: одноосібну монографію «Природоохоронне адаптивно-ландшафтне землеробство в басейнах малих річок Лісостепу України» (2006) [4]; низку робіт у співавторстві, присвячені ґрунтозахисній контурно-меліоративній системі землеробства [5]; книги про вирощування кормових культур та кормовиробництво [6]; підручник, присвячений успішному веденню луківництва [7], що був відзначений премією УААН «За видатні досягнення в аграрній науці»; посібник з дослідження рослин осушених боліт Лісостепу України «Рослинність осушених боліт Лісостепу України» [8], вирощуванню сої [9] та інші.

Але хто не знає своєї історії, той не може мати достойного майбутнього. І тому до кола аграрних істин приєдналися дослідження історичних здобутків на ниві сільськогосподарської науки. З цього напрямку ученим написано найбільше наукових праць. Перші історичні розвідки ним розпочато ще в 1990-х рр. [10]. Отже, майже за 20-річний період вийшли друком ґрунтовні теоретико-

методологічні праці з відтворення історії аграрної науки, формування нового концептуального бачення розвитку цього напрямку, дослідження соціальної функції науки та методів наукових розвідок, повернення із забуття знакових постатей корифеїв галузі та можливості залучення їхньої наукової спадщини до вирішення нагальних питань сьогодення.

Зокрема, статті В.А. Вергунова, що висвітлюють дослідження з питань історії аграрної науки, освіти та техніки України, упорядковуються автором у збірках, об'єднаних спільною назвою «Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки», вийшли друком чотири частини [11]. Зміст збірок має тематичне групування матеріалу: на початку йдуть статті, присвячені загальним проблемам становлення і розвитку галузевої науки та освіти, численний блок представлено тематикою з історії українського ґрунтознавства, розділ про визначних учених та інші розділи.

В окремих монографіях члена-кореспондента НААН висвітлюються концептуальне бачення розвитку аграрної науки та історія окремих її напрямів, аналізуються науково-організаційні та методологічні основи становлення й розвитку вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи. Узагальнюючою чотиритомною колективною монографією є «Сільське господарство України – від минулого до сьогодення» (2005–2006), у трьох томах [12]. В.А. Вергунов є автором окремих розділів 1, 2, 3 томів книги.

Наукові праці вченого відзначаються глибокими історичними узагальненнями щодо закономірностей процесів інститутизації та академізації в галузі, що дає уявлення про розвиток аграрної науки як системи, яка об'єднує інституції, ідеї і знання, особистості вчених, генераторів та носіїв цих знань. Такою ґрунтовною роботою є узагальнююча монографія, що акумулює в собі багаторічні історичні дослідження процесу від зародження до академічного існування сільськогосподарської дослідної справи в Україні [13]. Серед сучасних аналітичних ґрунтовних робіт також виокремлюється навчальний посібник «Аграрна історія України: еволюція соціально-економічних відносин» [14], написана у співавторстві. Тут подано віхи поступу аграрної

історії держави від зародження землеробської культури на українських землях в доісторичний період до аграрних відносин сучасності. Проаналізовано аграрне питання княжої доби, в козацько-гетьманській державі, на теренах підросійської України 40–60-х рр. XIX ст., вплив на сільське господарство України селянської реформи 1861 р., аграрно-політичні відносини на початку XX ст., сільське господарство України в умовах воєн, наслідки непу, індустріалізації та колективізації та причини голодоморів в Україні, аграрно-економічні відносини часів соціалізму, пошуки вирішення проблем села у 1980-х рр., зміни в аграрних відносинах в Україні за часів незалежності. Подано штрихи до соціально-наукових портретів українських вчених-аграрників та інше.

Український Ротамстед у книзі «Полтавське дослідне поле : становлення і розвиток сільськогосподарської дослідної справи в Україні» став предметом ґрунтового дослідження [15]. У монографії проаналізовано значення установи для становлення державного дослідництва в агрономії у XIX ст. Взагалі історії окремих славетних аграрних українських установ вченим присвячено численну низку книг, серед них: Миронівській селекційно-дослідній станції, прообразу Миронівського інституту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН – «Передумови становлення та діяльність Миронівської селекційно-дослідної станції (1911–1968)» [16]; історії та сучасним здобуткам Панфільської дослідної станції ННЦ «Інститут землеробства НААН» – «Панфільська дослідна станція ННЦ «Інститут землеробства НААН» : історія та здобутки» [17] та інші.

Вагомий доробок професора В.А. Вергунова в аграрній біографістиці. Завдяки статтям, монографіям, збірникам і біобібліографічним покажчикам, присвяченим історичним постатям творців-розбудовників аграрної науки, освіти й техніки М.І. Вавилову [18], О. А. Янаті [19], П. В. Будріну [20], Д.О. Джовані [21], Г.Г. Махову [22], В.Р. Сльозкіну [23], Г.О. Богданову, В.І. Сазанову [24], С.Ф. Третьякову [25] та багато-багато іншим, систематизовано та введено до наукового обігу безцінний творчий доробок для використання в науці, проаналізовано життя і творчість представників

української аграрної еліти на тлі епохи з позицій сьогодення, суспільно-політичні чинники, а також логіку розвитку науки. В читальній залі Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України з ініціативи директора для популяризації досягнень досліджуваних постатей створено фотогалерею з біографічними нарисами «Творці сільськогосподарської дослідної справи в Україні» із 33 експозицій, присвячених відомим ученим, які заклали концептуальні підвалини для розвитку науки взагалі та її окремих напрямів – В.В. Докучаєву [26], В.І. Вернадському [27], В.В. Вінеру [28], І.Є. Овсинському, А.Є. Зайкевичу, К.Г. Шиндлеру [29], О.Н. Соколовському [30], поверненим із забуття, репресованим ученим В.І. Сазанову, О. Янаті, М.М. Вольфу та ін.

Таким чином, завдяки подвижницькій діяльності В.А. Вергунова незалежній Україні вперше повернено не один десяток славетних імен України. Крім того, як популяризатор науки вчений є ініціатором по увіковіченню пам'яті видатних українців, що словом і ділом прославили націю, через відкриття на їх честь меморіальних дошок. Зокрема, знаковій постаті в історії існування вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи в галузі агрономії, одному з кращих її методологів та істориків, директорові Полтавської дослідної станції професору В.І. Сазанову відкрито на будівлях станції та Полтавської аграрної академії іменні меморіальні дошки.

Також меморіальну дошку на честь видатного вченого-аграрія С.Ф. Третьякова встановлено на головному адміністративному будинку Полтавської дослідної станції, який був збудований з ініціативи та за його участю. Таку ж пам'ятку маємо в Умані, присвячену члену-кореспонденту Всеукраїнської академії наук, професору В.О. Поггенполю – одному з фундаторів сільськогосподарської дослідної справи, засновнику кафедри землеробства. Подібним чином вшановано постать відомого громадського й політичного діяча, знаного вченого-історика, уродженця Полтавщини Василя Семеновича Костенка. Професору Б.К. Єнкену – відомому ученому-селекціонеру, педагогу, організатору суспільної агрономії та вітчизняної

сільськогосподарської дослідної справи, який у 1926 р. працював професором у Маслівському сортонасінневому технікумі ім. К.А. Тимірязєва (нині – Маслівського інституту селекції і насінництва ім. К.А. Тимірязєва), на будівлі колишнього технікуму відкрита пам'ятна меморіальна дошка.

Інститутом історії аграрної науки, освіти та техніки, під керівництвом Віктора Анатолійовича, видаються книги в 11 наукових серіях (частину серій з 2000 р. започатковано вченим): Біобібліографічна серія «Академіки Національної академії аграрних наук України» (засн. у 1998 р.); Біобібліографічна серія «Члени-кореспонденти Національної академії аграрних наук України» (засн. ННСГБ НААН у 2005 р.), Біобібліографічна серія «Іноземні члени Національної академії аграрних наук України» (засн. у 2009 р.); Біобібліографічна серія «Землевпорядна наука» (засн. у 2005 р.); Серія «Академіки та члени-кореспонденти НАН України для сільського господарства» (засн. у 2007 р.); Серія «Біобібліографія вчених-аграріїв України» (засн. у 1998 р.); Історико-бібліографічна серія «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії» (засн. у 2001 р.); Серія «Відомі вчені-природознавці та освітяни України» (засн. у 2003 р.); Серія «Біобібліографія діячів науки, освіти, культури України» (засн. в 2014 р.); Серія «Наукові історико-бібліографічні читання» (засн. в 2001 р.); Бібліографічна серія «Іноземна сільськогосподарська книга у фондах ДНСГБ НААН України та науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів аграрного профілю України» (засн. у 2009 р.); Серія тематичних науково-допоміжних бібліографічних покажчиків вітчизняних та зарубіжних видань з фондів ННСГБ НААН «Інформаційно-бібліографічні ресурси агропромисловому виробництву України» (засн. у 2013 р.).

Основними напрямками наукової бібліотечної діяльності В.А. Вергунова є розбудова мережі сільськогосподарських бібліотек України, створення сучасної системи інформаційно-бібліографічного забезпечення аграрної науки та виробництва. Співавтор проєктів концепцій розвитку ННСГБ НААН та сільськогосподарських бібліотек України і розвитку інформаційно-бібліотечної

справи в країні. Віце-президент Асоціації бібліотек України, член Міжнародної технологічно-менеджерської академії в м. Нові Сад (Сербія, 2013 р.), ініціатор і член Міжвідомчої координаційної ради з питань бібліотек і бібліотечної справи (2014). В доробку вченого є також низка праць з питань організації бібліотечної справи та галузевої бібліографії [31].

Охарактеризувати всі наукові праці вченого в обсязі однієї статті мабуть складно, ми намагалися проаналізувати основні з них. Повний перелік, маємо надію, автор представить науковій громадськості у вигляді свого біобібліографічного збірника наукових праць.

Віктор Анатолійович не тільки ґрунтовний теоретик, а й Учитель з великої літери. Він заснував новий напрям і власну школу у вітчизняному природознавстві – вивчення історії аграрної науки, освіти й техніки. Під науковим керівництвом ученого захищено 53 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора (1) та кандидата історичних (37), сільськогосподарських (14) та біологічних (1) наук.

В.А. Вергунов – мудрий керівник нового покоління, вмілий фахівець, відомий вчений у галузі сільськогосподарської меліорації, історії природознавства та бібліотечної справи. Його життєве кредо – «рухатися, не зупиняючись» – вселяє в колектив впевненість, надію і сподівання. А енергія творення згуртовує на хороші справи інших, виявляє здібності молодих, допомагає їм проявити свій талант і розвинути його.

За значний особистий внесок у сільськогосподарську науку та підготовку спеціалістів вищої кваліфікації, високий професіоналізм В.А. Вергунов нагороджений Почесними грамотами Кабінету Міністрів України (2002, 2014) та Верховної Ради України (2002, 2005), срібною медаллю ВДНГ УРСР (1990), медаллю ВР України «Десять років незалежності» (2003), золотою медаллю Центру аграрних наук Дебреценського університету (2014), Почесною відзнакою УААН (2007), Академії наук вищої освіти України «20 років АН ВОУ» (2012), преміями: ім. О. Бойченка (1990), ім. Островського (1991), НАН України для молодих вчених (1995), УААН – «За видатні досягнення в аграрній

науці (2001), АР Крим (2006), ім. М. С. Грушевського НАН України (2009), ім. В. Я. Юр'єва НАН України (2014); медаллю «Двадцять років незалежності України» (2011), орденами «За заслуги в сільському господарстві» (Республіка Франція, 2010) та «Пошани» (Російська Федерація, 2012), «За заслуги» III ст. (2009), «За заслуги» II ст. (2015).

З нагоди ювілею шлемо уклінні вітання, зичимо розквіту сил, широкого й світлого простору для творчої та професійної діяльності, життєстверджуючого оптимізму. Нехай справи помножуються вірою й надією, а особисте, родинне життя благословляється любов'ю. Ніколи не міліє потужне джерело енергії, а всі найкращі надбання розуму і таланту будуть на добро людям, на славу Україні.

Список використаної літератури

1. *Продуктивность бобово-злаковых травостоев в зависимости от орошения и минерального питания при структурной мелиорации мелкозалежных торфяников Лесостепи Украины* : автореф. дис. на соиск. учён. степени канд. с.-х. наук : спец. 06.01.12 «Кормопроизводство и луговое хозяйство» / В. А. Вергунов ; Укр. с.-х. акад. – К., 1992. – 19 с.

2. *Наукові засади природоохоронного адаптивно-ландшафтного землеробства меліорованих земель в басейнах малих річок Лісостепу України* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : спец. 06.01.02 «С.-г. меліорації (с.-г. науки)», 06.04.01 «Історія с.-г. наук» / В. А. Вергунов ; НААН, Ін-т гідротехніки і меліорації. – К., 2010. – 55 с.

3. *Вергунов Віктор Анатолійович* // Національна академія аграрних наук. Персональний склад (академіки, члени-кореспонденти, почесні та іноземні члени). 1990–2011 рр. : біограф. довід. / НААН ; уклад. В. А. Вергунов, Н. Б. Щebetюк, О. П. Анікіна [та ін.] ; відп. за вип. В. А. Вергунов. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Аграр. наука, 2012. – С. 353–355 : портр.

4. *Вергунов В. А.* Природоохоронне адиптивно-ландшафтне землеробство в басейнах малих річок Лісостепу України / В. А. Вергунов. – К. : Аграр. наука, 2006. – 432 с.

5. *Почвозащитная контурно-мелиоративная система земледелия* / А. Г. Тарарико, В. А. Вергунов ; Укр. информ. корпорация «УкрНТИ», Укр. ин-т науч.-техн. и экон. информ., Укр. науч.-исслед. ин-т земледелия. – К. : УкрИНТЭИ, 1992. – 70 с. ; *Методические рекомендации по разработке почвозащитной системы земледелия с контурно-мелиоративной организацией территории (контурно-мелиоративное земледелие – КМЗ)* / Госагропром УССР, ЮО ВАСХНИЛ, Укр. науч.-исслед. ин-т земледелия ; разработ. : А. Г. Тарарико, В. Ф. Сайко, Г. И. Миронов [и др.] ; принимали участие в разработ. : А. Б. Лавровский, Н. М. Шелякин, И. И. Головченко [и др.]. – К., 1989. – 232 с. ;

Методичні рекомендації по моделюванню ґрунтозахисних систем землеробства / УААН ; розроб. : О. Г. Тараріко, В. Ф. Сайко, Г. І. Миронов [та ін.]. – К., 1992. – 150 с.

6. *Кормові культури на осушених ґрунтах Лісостепу / І. Т. Слюсар, В. А. Вергунов, О. А. Никитюк ; [Ін-т землеробства УААН]. – К., 1996. – 96 с. Кормові культури на осушених ґрунтах Лісостепу / І. Т. Слюсар, В. А. Вергунов, О. А. Никитюк. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Нора-Прінт, 1997. – 83 с. ; Кормовиробництво : навч. посіб. для студ. вищ. аграр. закл. освіти / О. І. Зінченко, І. Т. Слюсар, Ф. Ф. Адамень [та ін.]; за ред. О. І. Зінченка. – К. : Нора-Прінт, 2001. – 470 с.*

7. *Луківництво з основами насінництва : підруч. для студ. с.-г. навч. закл. освіти III–IV рівнів акредитації / І. Т. Слюсар, В. А. Вергунов, М. М. Гаврилук ; за ред. І. Т. Слюсаря. – К. : Аграр. наука, 2001. – 195 с.*

8. *Рослинність осушених боліт Лісостепу України : навч. посібник для студ. с.-г. та біол. профілів / Ф. Ф. Адамень, В. А. Вергунов, О. І. Пидюра [та ін.]. – К. : Нора-прінт, 1999. – 158 с.*

9. *Агробиологические особенности возделывания сои в Украине : учеб. пособие для студ. высш. аграр. учеб. заведений III–IV уровней аккредитации / Ф. Ф. Адамень, В. В. Вергунов, П. Н. Лазер, И. Н. Вергунова. – К. : Аграр. наука, 2006. – 455 с. – Библиогр. : 178 назв.*

10. *Розвиток сільського господарства Полтавщини в період скасування кріпацтва : навч. посіб. для студ. і викл. с.-г. закл. освіти / В. А. Вергунов, Н. П. Коваленко, О. В. Сайко ; під ред. В. А. Вергунова. – К. : Нора-Прінт, 1998. – 144 с.*

11. *Вергунов В. А. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки / В. А. Вергунов ; УААН, ДНСГБ. – К. : Аграр. наука, 2006. – 492 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, док., бібліографії» ; кн. 12); 2008. – Ч. 2. – 568 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, док., бібліографії» ; кн. 24). – 2010. – Ч. 3. – 284 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, док., бібліографії» ; кн. 36). – 2012. – Ч. 4 : До 90-річчя від дня створення ДНСГБ НААН. – 324 с. : портр. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, док., бібліографії» ; кн. 58).*

12. *Сільське господарство України – від минулого до сьогодення : монографія. У 4-х т. / УААН, ДНСГБ, Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки» ; ред. кол. : М. В. Зубець (голова), В. А. Вергунов (заст.), В. І. Власов [та ін.]. – К. : Аграр. наука, 2005–2006. – Т. 1 : Землеробство України : від праслов'ян через події XIX і XX століть до наших днів / М. В. Зубець, В. А. Вергунов, В. І. Власов [та ін.]. – 275 с.; Т. 3 : Аграрна політика і макроекономічні відносини в аграрному секторі України / М. В. Зубець, І. Ф. Баланюк, В. А. Вергунов [та ін.]. – 358 с. Т. 4 : Аграрна наука : розвиток та досягнення / М. В. Зубець, В. А. Вергунов, В. І. Власов [та ін.]. – 467 с.*

13. *Сільськогосподарська дослідна справа в Україні від зародження до академічного існування : організаційний аспект / В. А. Вергунов ; НААН,*

ДНСГБ. – К. : Аграр. наука, 2012. – 416 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії» ; кн. 68).

14. *Аграрна історія України: еволюція соціально-економічних відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* / П. П. Панченко, І. Г. Кириленко, В. А. Вергунов. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Аграр. наука, 2014. – 536 с.

15. *Полтавське дослідне поле: становлення і розвиток сільськогосподарської дослідної справи в Україні (до 125-річчя державного дослідництва в агрономії та тваринництві)* / В. А. Вергунов ; УААН, ДНСГБ. – К., 2009. – 220 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії» ; кн. 28).

16. *Передумови становлення та діяльність Миронівської селекційно-дослідної станції (1911–1968) До 100-річчя заснування Мирон. ін-ту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН* / В. А. Вергунов, П. П. Євич ; НААН, ДНСГБ ; за наук. ред. В. А. Вергунова. – К., 2011. – 120 с. : портр., фото. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії» ; кн. 53).

17. *Панфільська дослідна станція ННЦ «Інститут землеробства НААН»: історія та здобутки (до 75-річчя від дня утворення)* / О. І. Ткачов, В. Ф. Камінський, М. І. Штакал, В. А. Вергунов. – Яготин, 2012. – 172 с.

18. *Академік Микола Іванович Вавилов і розвиток аграрної науки в Україні: зб. іст.-наук. нарисів, документів, біобібліогр. матеріалів. До 75-річчя створення УААН* / УААН, ДНСГБ ; уклад. М. В. Зубець, В. А. Вергунов, В. М. Самородов, Т. Ф. Дерлеменко ; наук. ред. В. А. Вергунов, В. М. Самородов. – К. : Аграр. наука, 2005. – 578 с. : портр. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії» ; кн. 9).

19. *Яната Олександр Алоїзович (1888–1938): біобібліогр. покажч.* / УААН, ДНСГБ, АН Вищої шк. України, Сектор історії та методології освіти, науки і техніки ; уклад. В. А. Вергунов, Т. Ф. Дерлеменко, А. А. Коробченко, О. Я. Пилипчук ; наук. ред. О. Я. Пилипчук, В. А. Вергунов. – К., 2001. – 83 с. : портр. – (Сер. «Біобібліографія вчених-аграріїв України» ; кн. 3).

20. *Выдающийся русский агроном – профессор П. В. Будрин (к 145-летию со дня рожд.)* / В. А. Вергунов, С. Д. Коваленко, В. С. Шкрабак ; С.-петерб. гос. аграр. ун-т. – СПб., 2002. – 103 с.; *Пётр Васильевич Будрин – учёный-аграрий (1857–1939)* / В. А. Вергунов, С. Д. Коваленко ; отв. ред. А. А. Созинов. – М. : Наука, 2004. – 188 с. – (Науч.-биограф. лит.).

21. *Джовані Діонісій Олександрович (1886–1971): біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1912–1939 роки* / НААН, ДНСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Ю. О. Довгорук ; наук. ред. В. А. Вергунов. – Вінниця, 2011. – 128 с. : портр. – (Сер. «Біобібліографія вчених-аграріїв України» ; кн. 42).

22. *Професор Махов (Махів) Григорій Григорович (1886–1952): біобібліогр. покажч. наук. пр. за 1914–1994 роки* / УААН, ДНСГБ, Ін-т гідротехніки і меліорації ; уклад. та наук. ред. В. А. Вергунов. – К., 2005. – 119 с. : портр. – (Сер. «Біобібліографія вчених-аграріїв України» ; кн. 10). – До 75-річчя Ін-ту гідротехніки і меліорації УААН.

23. *Професор* Сльозкін Петро Родіонович (1862–1927 рр.) / В. А. Вергунов ; УААН, ДНСГБ, Укр. держ. насіннєва інспекція. – К. : Аграр. наука, 2007. – 180 с. : портр. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії» ; кн. 19). – До 110-річчя створення Укр. держ. насіннєвої інспекції та 145-річчя від дня народж. її фундатора П. Р. Сльозкіна.

24. *В. І. Сазанов* : портрет розбудовника сільськогосподарської дослідної справи та громадянина / Полтав. держ. аграр. акад., ДНСГБ НААН ; уклад. В. А. Вергунов, В. М. Самородов ; наук. ред. В. А. Вергунов. – Полтава, 2011. – 174 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Постаті аграр. та біол. науки Полтавщини : факти, документи, бібліографія» ; кн. 9).

25. *Апостол* раціонального рільництва С. Ф. Третяков / Полтав. держ. аграр. акад., ДНСГБ НААН ; уклад. В. А. Вергунов, В. М. Самородов, Н. М. Опара ; наук. ред. В. А. Вергунов. – Полтава, 2011. – 200 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Постаті аграр. та біол. науки Полтавщини : факти, документи, бібліографія» ; кн. 10).

26. *В. В. Докучаєв* і становлення вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи як галузі знань та організації (до 130-річчя виходу книги «Російський чорнозем») : наук. доп. / В. А. Вергунов ; НААН, ННСГБ. – К. : ФОП «Корзун Д. Ю.», 2013. – 16 с.

27. *Діяльність* В. І. Вернадського зі становлення й розвитку вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи як галузі знань та організації (до 150-річчя від дня народж. В. І. Вернадського) : наук. доп. / В. А. Вергунов ; НААН ННСГБ. – К., 2013. – 20 с.

28. *Професор* В. В. Вінер (1872–1937) – вчений аграрій, розробник порайонної та обласної організаційної побудови ведення вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи і її історик / В. А. Вергунов // Історичні записки : зб. наук. пр. Іст. науки / М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. Володимира Даля, 2013. – Вип. 39. – С. 45–56.

29. *Почему мы забыли Шиндлера?* [о проф. Киев. политехн. ин-та] / В. Вергунов, А. Мудрук // Зеркало недели. – 2001. – 20–26 окт. [№ 41 (365)]. – С. 21.

30. *Академік* Соколовський Олексій Никанорович : життєвий шлях та наукова діяльність (присвяч. до 50-річчя з дня заснування Нац. наук. центр «ІА ім. О. Н. Соколовського» і 60-річчя з дня заснування фак. агрохімії та ґрунтознавства ХНАУ ім. В. В. Докучаєва / УААН, Нац. наук. центр «Ін-т ґрунтознавства і агрохімії ім. О. Н. Соколовського», Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, ДНСГБ ; уклад. В. А. Вергунов, Н. М. Новосад, В. А. Зозуля, К. Б. Новосад ; за ред. С. А. Балюка, Б. С. Носка, В. В. Медведєва [та ін.]. – Х. : К.П. «Друк. № 13», 2006. – 164 с. : іл.

31. *Національна доктрина* розвитку інформаційно-бібліотечної справи в Україні : (варіант для обговорення) / УААН, ДНСГБ ; розроб. : В. А. Вергунов, В. В. Дерлеменко. – К., 2003. – 27 с. ; *Комплектування фондів* ДНСГБ УААН : стан і перспективи / В. А. Вергунов // Бібл. вісн. – 2006. – № 5. – С. 32–37. ;

Державна наукова сільськогосподарська бібліотека УААН: історія і сьогодення. До 75-річчя Держ. наук. с.-г. б-ки УААН як наук. установи / В. А. Вергунов. – К., 2007. – 480 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, док., бібліографії»; кн. 20); Національна бібліографія як джерело вивчення історії сільськогосподарської дослідної справи в Україні / В. А. Вергунов // Національна сільськогосподарська бібліографія як складова програми інформатизації аграрної галузі України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / УААН, ДНСГБ. – К., 2009. – С. 18–23; Національна сільськогосподарська бібліографія України: іст. етапи і сучасні проблеми / В. А. Вергунов; УААН, ДНСГБ. – Вінниця, 2009. – 61 с.